

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
t.a.v. mevrouw M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Parallelweg 1
Postbus 843
3100 AV Schiedam
T 010 - 246 80 00
F 010 - 246 82 83
E info@dcmr.nl
W www.dcmr.nl

Ons kenmerk
22136289

Uw kenmerk

Bijlagen
2

Datum

17 MEI 2016

Contactpersoon
mr. drs. S. Bartel

Doorkiesnr.
010 – 246 8434

Afdeling
Middelen en control

Onderwerp

reactie DCMR op aanvullingswetten Geluid en Bodem

Geachte mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus,

Middels een internetconsultatie heeft u verzocht om reactie op de Aanvullingswetten Geluid en Bodem. Van deze gelegenheid maakt de DCMR Milieudienst Rijnmond graag gebruik.

Hierbij ontvangt u in het kader van de internetconsultatie de reactie van de DCMR Milieudienst Rijnmond op de Aanvullingswetten Geluid en Bodem Omgevingswet.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zien de reactie op de ingediende adviezen met belangstelling tegemoet.

Indien u gebruik wilt maken van het aanbod mee te denken over de nadere uitwerking van de voorstellen, of u heeft vragen over de inhoud van deze reactie, dan verzoek ik u contact op te nemen met bovengenoemde contactpersoon.

Hoogachtend,

namens de directeur van
de gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond,

mr. B. van der Lecq-Meijssen
hoofd bureau Ruimte en Leefomgeving

Notitie

Aan

Kopie aan

Datum	Documentnummer	Project	Auteur
10 mei 2016		Omgevingswet	ABR, RTA, PWY

Onderwerp
DCMR-reactie consultatie Aanvullingswet bodem Omgevingswet

Aanvullingswet Bodem

1. Algemeen

Op hoofdlijnen worden de volgende kanttekeningen bij het wetsontwerp en de Memorie van Toelichting geplaatst, zowel vanuit het oogpunt van adequate regelgeving als de uitvoeringspraktijk:

- De uitvoeringsregelgeving wordt nog uitgewerkt. In de Memorie van Toelichting wordt vaak naar de uitvoeringsregeling verwezen, maar vooralsnog is onduidelijk wat hier nu precies in wordt opgenomen. Daarom is lastig te beoordelen hoe wordt gewaarborgd dat tussen het opheffen van de Wbb en het vaststellen van uitvoeringsregelgeving geen 'beleidsvacuüm' ontstaat;
- Het wetsvoorstel gaat niet in op de financiering. Dit is gezien de voorgenomen verschuiving van bevoegdheden van de provincies naar de gemeenten wel een belangrijk onderwerp.
- De memorie van toelichting spreekt van maximale waarden en voorkeurswaarden. Het is onduidelijk welke waarden dit zijn. Wat is de link met de huidige achtergrondwaarden, maximale waarden, zoals opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit, en de interventiewaarden bodemsanering? Blijven deze nog bestaan? En hoe wordt de normering van het grondwater geregeld?
- Voor ernstige niet-spoedeisende gevallen is niets geregeld in de aanvullingswet. Dat lijkt daarmee een eenzijdig eigenaarsprobleem te worden, en voor de openbare ruimte het probleem van de gemeente. Aangezien over financiering niets is opgenomen, lijkt de aanpak bij beheer en herontwikkeling in het stedelijke gebied niet verzekerd. Ook particuliere bewoners-eigenaren komen in de problemen aangezien alle financiële vangnetconstructies (financiering erfenisgevallen Wbb, vrije woonkeuzeregeling) vervallen.
- De Wet bodembescherming bevat een saneringsplicht voor de eigenaar of erfpachter van een bedrijfsterrein. Die saneringsplicht blijft na inwerkingtreding van de Omgevingswet alleen bestaan via het overgangsrecht als de Wbb-gevalsbeschikking is genomen vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hoe wordt omgegaan met gevallen waarbij er niet (tijdig) een Wbb-beschikking is genomen? Dit heeft immers financiële consequenties. En met het verdwijnen van de saneringsplicht, verdwijnt tevens een sterke prikkel voor bedrijven in het havengebied om met Gebiedsgericht Grondwaterbeheer mee te doen.
- De aanvullingswet lijkt uit te gaan van het uitgangspunt dat we vanaf 2020 alleen nog maar naar humane risico's hoeven kijken, bv bij bouwplannen wordt alleen getoetst aan gezondheidskundige normen, idem bij toevalsvondsten. Kortom, vanaf 2020 maken we ons - al beschikt spoedeisende gevallen daargelaten - niet meer druk om ecologische en verspreidingsrisico's. Waarom is hiervoor gekozen?
- Op welke grond kan de gemeente dan nog nadere eisen stellen, in casu lagere omgevingswaarden bodem kiezen (d.w.z. lager dan de maximale waarden – ernstig risico hu-maan) vanwege ecologische of verspreidingsrisico's, als hiervoor geen basis aanwezig is in de wetgeving?

- In het bijzonder voor verspreidingsrisico's wordt opgemerkt dat in het Rotterdamse Havengebied waar sprake is van grootschalige verontreinigingen in het grondwater behoefte is aan een vangnet in de vorm van een wetsartikel op dit gebied. Hoewel al veel locaties onder het huidige recht zijn beschikt valt niet uit te sluiten dat na inwerkingtreding van de Omgevings-wet nog grootschalige grondwaterverontreinigingen aan het licht zullen komen.
- Vanuit perspectief van de Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn blijft behoefte aan regulering van verspreidingsrisico's en het verbod op inbreng. Het niet regelen van aanpak op basis van verspreidingsrisico's staat haaks op Europese regelgeving. Onduidelijk is hoe dit wordt ondervangen via gebiedsgericht grondwaterbeheer, nu niet helder is hoe dat onderwerp wettelijk wordt verankerd.
- De aanvullingswet beoogt een zelfde beschermingsniveau en rechtszekerheid als de Wbb. Echter wordt de bewonersregeling losgelaten (die juist voor diffuse bodemverontreiniging nog wel eens een rol zou kunnen spelen). De gedoogplicht geldt alleen nog bij toevallig gevonden. Daarmee wordt het beschermingsniveau voor onschuldige eigenaren-bewoners flink verminderd
- De verantwoordelijkheid voor de grondwaterkwaliteit lijkt grotendeels bij de provincie te blijven liggen. Wat dat betekent voor de behandeling van meldingen bodemsanering (twee bevoegde gezagen voor grond, resp. grondwater?) en gebiedsgericht grondwaterbeheer, is op dit moment lastig te overzien. Er zou in ieder geval een aanvullende bepaling moeten komen voor huidige bevoegde gezagen die al een grondwaterbeheergebied hebben aangewezen en een gebiedsplan hebben goedgekeurd. Die bepaling zou er toe moeten leiden dat dergelijke bevoegde gezagen bevoegd gezag blijven voor de uitvoering van gebiedsgericht grondwaterbeheer, dan wel een verplichting inhouden voor de provincies om in dergelijke gevallen de bevoegdheid te delegeren aan het betreffende bevoegd gezag.
- In de aanvullingswet is niets geregeld over handhaving. Ook in de Omgevingswet zelf is weinig over handhaving te vinden. Er is behoefte aan verduidelijking van de handhaving-instrumenten voor bodem, zoals het opleggen van een saneringsplicht dan wel het gedoogen van een sanering, bestuurlijke boete, etc.

Paragraaf 1.1 Algemeen

Blz. 8, laatste alinea

In het kader van de Omgevingswet worden de meeste bodemsaneringen getoetst conform de opzet van het Besluit en de Regeling Uniforme Saneringen. Alleen in uitzonderingsgevallen zou een vergunningensysteem noodzakelijk zijn. Onduidelijk is wanneer er sprake is van een uitzonderingsgeval en welke procedure dan gaat worden gevolgd. Is deze conform de huidige Wbb-beschikkingenprocedure?

Een nadere invulling op generiek niveau is noodzakelijk om te bepalen, wanneer er sprake is van een uitzonderingsgeval. Voorgesteld wordt dit te bepalen op basis van de volgende criteria:

- er is sprake van complexe bodem sanerende werkzaamheden, waarbij meerdere ingewikkelde technieken moeten worden ingezet, en/of;
- er is sprake van veel andere omgevingsaspecten, bijvoorbeeld geluid- of geurhinder, aanzienlijke civieltechnische risico's, etc., en/of;
- er zijn veel belanghebbende partijen betrokken bij de bodemsanering, bijvoorbeeld bewoners van de te saneren locatie, en/of;
- er is sprake van grote grondwaterpluimen, waarvoor langdurige nazorg/beheersing noodzakelijk is.

2. Tekst aanvullingswet

Artikel 2.28 Instructieregels Rijk omgevingsplan en projectbesluit

De aanvullingswet regelt blijkbaar alleen nog maar de aanpak van onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid. Op welke grond kan de gemeente nadere eisen stellen, in casu lagere omgevingswaarden bodem kiezen (d.w.z. lager van de maximale waarden – ernstig risico humaan) vanwege ecologische of verspreidingsrisico's, als hiervoor geen basis aanwezig is in de wetgeving? Houdt de eigen gemeentelijke beleidsvrijheid wel stand in een procedure bij de Raad van State?

Voorgesteld wordt in de tekst onder lid g toe te voegen dat ook het beperken van ecologisch en/of verspreidingsrisico mede maatgevend kan zijn, zulks ter beoordeling van de gemeente/provincie.

Artikel 3.1 Overgangsrecht

Het overgangsrecht in artikel 3.1 is onduidelijk geformuleerd. Het bedoelde overgangsrecht kan eigenlijk alleen uit de MvT worden afgeleid. Het lijkt de bedoeling dat de Wbb alleen nog van toepassing blijft:

1. op saneringen die voor het tijdstip van inwerkingtreding van de wet zijn beschikt als spoedeisend;
2. wanneer een saneringsplan is ingediend voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Omgevingswet tot het moment dat het besluit instemming onherroepelijk is geworden. Daarna is de Wbb niet meer van toepassing, tenzij de sanering spoedeisend is of de sanering in gang is gezet;
3. op BUS-saneringen die zijn gemeld voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

In artikel 3.1 sub a wordt gesproken over "saneringen", waar men bedoelt: "gevallen van bodemverontreiniging". Daarbij dient verduidelijkt te worden of dit alleen betrekking heeft op besluiten "spoed" of niet.

- Ter illustratie: in de gemeente Rotterdam zijn in het verleden veel terreinen bouwrijp gemaakt met baggerspecie. Die vormen aparte gevallen van bodemverontreinigingen. In het havengebied zijn voor locaties vaak besluiten genomen waarbij sprake was van spoed ten gevolge van puntbronnen en niet spoed voor het geval gerelateerd aan baggerspecie. In de aanpak loopt dit parallel. Daarom bevelen wij aan het overgangsrecht te verduidelijken in die zin dat bij een beschikking op een saneringsplan die onder de Wbb tot stand is gekomen, de Wbb van toepassing blijft voor alle gevallen waarop het SP ziet, spoed en niet spoed gevallen. Het is onwenselijk dat aanpak in twee kaders plaats gaat vinden.
- Onduidelijk is welk overgangsrecht wordt gehanteerd voor besluiten betreffende nazorgplannen, wordt ook hier uitgegaan van het principe van de eerbiedigende werking? Er is behoefte aan verduidelijking op dit punt.

Er wordt niet voorzien in overgangsrecht voor de aanpak van de nieuwe gevallen, van na 1-1-1987, op grond van artikel 13 Wbb. Naar verwachting zijn er nog steeds veel nieuwe gevallen die op sanering wachten, bijvoorbeeld omdat sanering nog niet goed mogelijk is vanwege de aanwezigheid van bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Indien niet wordt voorzien in overgangsrecht, is de nieuwe wet direct van toepassing op deze gevallen. Dit betekent dat het instrumentarium van de Wbb niet meer kan worden ingezet. De nieuwe wet kent geen saneringsverplichting voor deze gevallen.

Op deze gevallen zal straks de zorgplicht in het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing zijn. Deze zorgplicht zal volgens de MvT ruimte geven om de aanpak meer in te passen binnen de ontwikkelingen en processen van een bedrijf. Wij zijn er niet gerust op dat als straks artikel 13 Wbb is vervallen voor in het verleden veroorzaakte nieuwe gevallen die nog niet zijn opgeruimd, deze nog kunnen worden aangepakt onder de nieuwe wet.

De Omgevingswet bevat alleen in artikel 19.4 een instrument om de veroorzaker te verplichten tot treffen van maatregelen om de nadelige gevolgen van een *ongewoon voorval* te voorkomen. Instrumenten ter handhaving van specifieke zorgplichten zullen in de uitvoeringsregelgeving worden opgenomen, maar zullen, indien het wetsontwerp niet wordt aangevuld, niet van toepassing kunnen zijn op de oudere 'nieuwe' gevallen.

Het is niet mogelijk om in een uitvoeringsbesluit te bepalen dat de Wbb van toepassing blijft op gevallen van verontreiniging veroorzaakt na 1 januari 1987. Dit moet in een wet in formele zin worden geregeld. In het overgangsrecht van de aanvullingswet zelf dient dus te worden bepaald dat artikel 13 Wbb van toepassing blijft op gevallen die nog niet conform dit artikel zijn afgehandeld. Anders bestaat het risico dat deze gevallen geheel 'vrij' worden gegeven.

Er is behoefte aan een verduidelijking van het overgangsrecht voor bevoegde gezagen die in het kader van gebiedsgericht grondwaterbeheer voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebiedsbeheerplan hebben vastgesteld. Geldt ook dan het uitgangspunt van de eerbiedigende werking?

Het uitgangspunt van eerbiedigende werking lijkt niet van toepassing op voormalige stortplaatsen. Op pagina 40 van de MvT wordt enerzijds opgemerkt dat beschikkingen betreffende ernst en spoed zijn genomen voor voormalige stortplaatsen en vervolgens dat het instrumentarium van de Wet bodembescherming "evenwel" niet meer beschikbaar is. Gewenst is dat voor stortplaatsen waar beheer noodzakelijk is een eerbiedigende werking wordt geregeld in het overgangsrecht.

Voorgesteld wordt het overgangsrecht, zoals geformuleerd in artikel 3.1 van toepassing te doen zijn op alle Wbb-beschikkingen, zoals deze voortvloeien uit de artikelen 29, 37 en 39 van de Wbb, zodat ook besluiten m.b.t. niet spoedeisende gevallen, en de verplichtingen m.b.t. nazorg en het beheer van stortplaatsen in de overgangsregeling worden opgenomen. Voor de aanpak van nieuwe gevallen, ontstaan vanaf 1 januari 1987, dient een specifieke overgangsregeling te worden geformuleerd, die waarborgt dat de zorgplicht van artikel 13 Wbb van toepassing blijft op reeds voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet bekende nieuwe gevallen.

Artikel 10.21a Gedoogplicht naleving zorgplicht bodem

Dit artikel bepaalt dat de Minister een gedoogplicht kan opleggen. Het ligt veel meer voor de hand dat deze bevoegdheid wordt neergelegd bij de gemeenten, die immers het bodemdeel van de Omgevingswet moeten gaan uitvoeren en handhaven.

Voorgesteld wordt de gemeente de bevoegdheid te geven een gedoogplicht bodem op te leggen i.p.v. deze bevoegdheid aan de Minister toe te kennen. Ook uit de MvT blijkt dat het de bedoeling is dat gemeenten de gedoogplicht opleggen.

Artikel 19.9a Toevalsvondst

Wat wordt precies bedoeld met een toevalsvondst en hoe verhoudt dit zich tot nieuwe, dan wel historische verontreiniging. Is een niet gemelde nieuwe verontreiniging, die enkele jaren later bij toeval ontdekt wordt, ook een toevalsvondst? En waarom is dan de terreineigenaar verantwoordelijk en niet de veroorzaker (zie MvT blz. 40)? Hoe verhoudt zich dit tot de opvatting van de advocaat-generaal Kokott dat het de lidstaten niet is toegestaan om te bepalen dat *in plaats van* de vervuiler die ingevolge de Milieuaansprakelijkheidsrichtlijn (Richtlijn 2004/35/EG) aansprakelijk is, andere personen verantwoordelijk zijn?

Hoe wordt omgegaan met toevalsvondsten die bijvoorbeeld een bedreiging vormen voor de grondwaterkwaliteit of een drinkwaterwinninggebied? Waarom is bescherming alleen geregeld voor gezondheidsrisico's?

Bij het derde lid: kan het zowel veroorzaker als eigenaar of erfpachter zijn? Of is het uitsluitend de eigenaar of erfpachter. Dat laatste lijkt ongewenst. En waarom alleen de nadelige gevolgen voor volksgezondheid? Bedreigingen kunnen ook gelden voor de andere bodemkwaliteiten (producerende, regulerende, informatievoorzienende en draag-kwaliteiten van de bodem) en risico's (ecologie en verspreiding).

Voorgesteld wordt het volgende:

- In lid 2 ook ecologische risico's en bedreiging van de drinkwatervoorziening als maatgevende criteria op te nemen.
- De veroorzakers als eerste verantwoordelijk te doen zijn voor sanering, en de terreineigenaar of erfpachter alleen als geen veroorzaker aanspreekbaar is.

- De eigenaar of erfpachter de mogelijkheid te geven achteraf saneringskosten te verhalen op de veroorzaker als deze niet zelf direct maatregelen treft.

3. Memorie van Toelichting

Algemeen

Ten onrechte wordt hier gesteld dat alle spoedlocaties in 2020 zullen zijn beheerst:

- Voor de humane spoedlocaties is dit met zekerheid niet het geval voor de diffuus met lood verontreinigde locaties. En in Rotterdam en Zaanstad is in wijken waar loodwitfabrieken hebben gestaan sprake van extreem hoge concentraties, ver boven het ernstig risico humaan (gehalten > 3.000 mg/kg ds.). Artikel 7 uit het Bodemconvenant is niet terug te vinden in het wetsvoorstel (het vastleggen van gebruiksadviezen in voor een ieder te raadplegen documenten en het saneren van locaties waar door het volgen van gebruiksadviezen de risico's niet tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden teruggebracht).
- Het is eveneens onwaarschijnlijk dat alle eco-spoedlocaties zijn aangepakt. Vaak is er sprake van zeer omvangrijke locaties, bijvoorbeeld de voormalige loswal Broekpolder in Vlaardingen, waar 100 ha grondgebied eco-spoed is. Naar verwachting gaat de sanering 30 à 50 jaar duren, mede wenselijk vanwege de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden.
- Het onderbrengen van alle verspreidings-spoedlocaties in een GGB-concept is eveneens geen garantie voor aanpak voor 2020. Voor het havengebied Rotterdam is een saneringstraject voorzien van circa 25 jaar, dit gezien de grote aantallen en deels zeer omvangrijke bronnen en pluimen.
- Ten behoeve van het vaststellen van de spoedlocaties is landelijk gebruik gemaakt van een ruwmazig filter, waarbij op basis van verwachtingen en statistiek een beperkt deel van de bij de bevoegde gezagen bekende historische bronnen van bodemverontreiniging is onderzocht.

Voorgesteld wordt in de MvT een verwijzing op te nemen naar artikel 3.10, lid 1, waarin wordt gesteld dat de gemeente een programma moet opstellen voor locaties/gebieden, waar niet aan de maximale waarde (Ernstig risico-humaan) wordt voldaan, met als doelstelling hieraan alsnog te gaan voldoen. In het kader van het Convenant zal in overleg met het Rijk nader invulling moeten worden gegeven aan de financiering van deze programma's.

In de vierde alinea van paragraaf 1.1 van de MvT staat: Voor grondwater wordt hierbij de lijn van de gebiedsgerichte aanpak voortgezet. Het is niet duidelijk hoe wordt omgegaan met gevallen van ernstige bodemverontreiniging (verontreinigingen) die niet in een gebied liggen waarvoor Gebiedsgericht Grondwaterbeheer (GGB) is, of wordt, opgetuigd. Bijvoorbeeld buitengebieden met een enkele verontreiniging of het stedelijk gebieden waarin geen sprake is van grootschalige verontreinigingen van het grondwater, maar van enkele 'losse' verontreinigingen, waarvoor GGB niet zinvol of nodig is.

In de MvT blijft onduidelijk in hoeverre aanpak van grondwaterverontreiniging, waarvoor een GGB-aanpak niet zinvol/nodig is, wordt geregeld. Ook blijft onduidelijk wie bevoegd gezag is voor grondwatersaneringen. Vanuit de systematiek van de Omgevingswet stellen wij voor dat dit de gemeente is.

In de vierde alinea van paragraaf 1.1 van de MvT wordt verwezen naar omgevingsvisie en het omgevingsplan. Deze plannen bevatten instrumenten om keuzes te maken en om een balans te vinden tussen risico's en maatschappelijk gewenste activiteiten. Op dit moment is niet te overzien welke keuzes gemaakt kunnen worden en welke instrumenten ter beschikking zullen staan. Wat is de relatie met de huidige bodemkwaliteitskaart en nota bodembeheer, waarin ook functies en (gewenste) bodemkwaliteiten zijn vastgelegd?

Gezien artikel 3.2, lid a van de Omgevingswet, is het verplicht opstellen van een bodemkwaliteitskaart door alle gemeenten onontkoombaar. Vermeldt dit in de MvT; immers in het kader van de huidige regelgeving is dit facultatief.

Tevens is een andere afstemming van bodemfuncties in het kader van RO en bodem noodzakelijk. Op hoofdlijnen ligt een indeling in de functies natuur, landbouw, wonen (en recreatie) en industrie (en infrastructuur) sterk voor de hand, maar een nadere verfijning in het kader van het Omgevingsplan is waarschijnlijk noodzakelijk. Hierbij kan worden gedacht aan de volgende onderverdeling:

- de functie natuur te verfijnen in de deelfuncties NATURA-2000 gebieden en overige natuur en recreatie;
- de functie landbouw verfijnen in de deelfuncties (glas)tuinbouw en overig agrarisch gebruik;
- de functie wonen verfijnen in de deelfuncties wonen en wijkgerichte bedrijven, recreatie;
- de functie industrie verfijnen tot kantoren en bedrijven, haventerreinen, (hoofd)wegen en spoorlijnen.

Overwogen kan worden deze nadere invulling over te laten aan de gemeenten, zodat er op dit punt beleidsvrijheid ontstaat.

Paragraaf 2.1 Aanleiding beleidsvernieuwing bodem

De afspraken tussen overheden enerzijds en bedrijfsleven anderzijds lijken verschillend van karakter. Een resultaatafspraken lijkt tegenover een inspanningsverplichting te staan. Uiteindelijk is altijd de overheid aan zet voor het opruimen van schade indien deze niet door een veroorzaker wordt/kan worden aangepakt.

Om te voorkomen dat uiteindelijk de overheid verontreinigde bedrijfsterreinen moet saneren, is het noodzakelijk om de saneringsplicht voor bedrijfsterreinen in stand te houden. Dit gezien de afspraken, die gemaakt zijn in het kader van het Convenant met het bedrijfsleven.

Het aantal nieuwe saneringslocaties, die jaarlijks ontdekt worden vanwege (bouw)activiteiten, is mager onderbouwd in het (concept-) eindrapport UP. Wij schatten in dat het gaat het om veel grotere aantallen, vanwege:

- Een toenemend accent op bouwen en herinrichten binnen bestaand stedelijk gebied.
- Een toenemend areaal aan oud-stedelijk gebied, diffuus verontreinigd met lood tot boven het ernstig risiconiveau humaan; dit gezien het veranderde inzicht m.b.t. de veilige waarde voor lood in grond.

We maken ons zorgen dat bodemverontreiniging in de toekomst weer tot stagnatie van de maatschappelijke ontwikkelingen enerzijds en brownfields anderzijds kan leiden, en vragen in hoeverre hiervoor in de toekomst financiering is voorzien?

Daarnaast is financiering nodig voor aanpak van locaties waar diffuse verontreiniging tot humane risico's leidt (op plaatsen waar ontwikkeling plaats vindt, of waar aanwijzingen voor het gebruik niet voldoende werken), voor de aanpak van grondwaterproblemen (te hoge of te lage grondwaterstand) en aanpak van de zettingsproblemen op slappe bodems.

Ook na 2020 zullen gemeenten behoefte hebben aan rijksbijdragen voor de bodem, niet alleen voor de aanpak van (vooral diffuse) bodemverontreiniging, maar ook voor grondwaterstandsbeheer en bodemdaling. Deze verbrede insteek voor het beleidsveld bodem sluit direct aan op de integrale doelstellingen van de Omgevingswet.

Paragraaf 2.1 Aanleiding beleidsvernieuwing bodem

Blz. 14, 1° alinea

Wordt bij de aanpak van nieuwe gevallen voortaan ook gekeken naar de benodigde bodemkwaliteit in relatie tot het gebruik van de bodem, dit in plaats van de achtergrondwaarde als terugsaneerwaarde? Wij achten het realistisch dat gekeken wordt naar de plaatselijke omgevingskwaliteit, maar achten normopvulling onwenselijk.

Blz. 15, 3° bullet

Onduidelijk is wat de functie wordt van het huidige generieke beleid in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit onder het stelsel van de Omgevingswet. Dat voorziet immers ook al in de mogelijkheid tot lokaal maatwerk. Door het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte kan een te grote versnippering in kwaliteit van de bodem en in regels worden gecreëerd waardoor het voor de burger en bedrijven juist niet overzichtelijker wordt.

Wij willen graag bijdragen aan het ontwikkelen van uniforme methoden om lokaal maatwerk te ontwikkelen.

Paragraaf 2.2.1 Beleidsmatige uitgangspunten Omgevingswet

Blz. 17, gelijkwaardige bescherming

Als in de aanvullingswet bodem alleen risico's voor de gezondheid nog van belang zijn, is er geen sprake van gelijkwaardige bescherming. Immers binnen de huidige wet- en regelgeving zijn ecologische en verspreidingsrisico's mede maatgevend.

Neem een juridisch haakje in de Omgevingswet op zodat ecologische en grondwater/ verspreidingsrisico's mede bepalend kunnen zijn voor de nadere invulling van het beleid door provincies en gemeenten.

Paragraaf 2.2.2 Beleidsdoelstelling bodem

Blz. 20, beleidsvernieuwing bodem

Om de onderzoeksinspanning te kunnen verminderen, is het ook noodzakelijk om het parallelle traject van onderzoeksnormen en –methoden te beschouwen dat vanuit het Besluit bodemkwaliteit wordt gestuurd. De normen en –methoden zijn momenteel gericht op een hoog kwaliteitsniveau dat mogelijk minder noodzakelijk zal blijken gelet op de nieuwe ambities.

Om de onderzoeksinspanningen voor bodemverontreiniging te verminderen zijn de volgende acties noodzakelijk:

- In de Omgevingsplannen moet worden vastgelegd voor welke wijken/gebieden binnen het gemeentelijk grondgebied vrijstelling geldt voor de onderzoeksplanning in het kader van beheer, bouwen of andere herinrichtingsplannen.
- Het standaardpakket in het kader van bodemonderzoeken en partijkeuringen kan veelal worden beperkt; wel is een verbetering in het vooronderzoek noodzakelijk.
- Voor klein grondverzet en/of het tijdelijk uitplaatsen van grond t.b.v. kabelaanleg en/of leidingonderhoud is indicatief bodemonderzoek en bepaling van de veiligheidsklasse voldoende. Overwogen dient te worden om een apart onderzoeksprotocol op te stellen. Wij stellen voor kleinschalig grondverzet tot een bepaald bodemvolume (nader te bepalen) vrij te stellen van meldingsplichten, zoals BUS. Daarnaast dient (her)overwogen te worden welke algemene regels van toepassing kunnen blijven op klein grondverzet, zoals de verplichting tot milieukundige begeleiding.

Blz. 20, laatste alinea

Gezien het gestelde op blz. 36 en 37 van deze MvT heeft de interventiewaarde geen betekenis meer in het nieuwe beleid, tenzij gemeente besluiten deze omgevingswaarde te handhaven als saneringsnorm bij herinrichting/bouwen in het kader eigen beleid.

Het gestelde over de normering is onduidelijk. Enerzijds wordt geopperd dat de basis van de normering van de Wbb solide is. Tegelijkertijd wordt die basis voor eco- en verspreidingsrisico's verlaten en wordt, zonder verdere uitwerking het begrip voorkeurswaarde en maximale waarde geïntroduceerd, en wordt de huidige interventiewaarde in een uitvoeringsregeling samen met andere waarden nader uitgewerkt.

Onduidelijk blijft of ook voor grondwater leefomgevingswaarden gaan worden vastgesteld en hoe deze zich verhouden tot de drempelwaarden in het kader van de Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn.

Paragraaf 2.2.3 Normeringssystematiek

Blz. 20, 3^e alinea

In de derde alinea van paragraaf 2.2.3 van MvT wordt gesproken voorkeurswaarde (VKW) en maximale waarde (MW) in relatie tot de gebruiksfunctie. Tussen deze waarden is ruimte voor een bestuurlijke afweging. Hier is niet duidelijk hoe wat hierin de rol van (al vastgestelde) bo-

demkwaliteits- en bodemfunctiekaarten is en hoe hier bij wijze van overgang mee wordt omgegaan.

Met het vervangen van de interventiewaarden door een functiegerichte maximale waarde, is aanpassing van al vastgestelde bodemkwaliteitskaarten waarschijnlijk noodzakelijk. Het is wenselijk dit in de MvT op te nemen, want dit vraagt extra inspanningen van de gemeenten.

Blz. 21, 1° alinea

Er komt een wettelijk normenkader met een MW, maximale waarde, waarboven altijd maatregelen noodzakelijk zijn om onaanvaardbare risico's voor de gezondheid te voorkomen en een VKW, voorkeurswaarde, waaronder alle gebruik mogelijk is. Onduidelijk is welke normen dit zijn dan wel hoe deze worden afgeleid:

- Wordt met de voorkeurswaarde (VKW) de huidige achtergrondwaarde bodem bedoeld, of de functionele maximale waarden Regeling bodemkwaliteit?
- Wordt met de maximale waarde nu het Ernstig Risico humaan bedoeld, de Interventiewaarde of het lagere MTR-humaan voor grond?

Van belang hierbij is of het hier om een functioneel normenkader gaat of generieke normen, niet gekoppeld aan bodemfuncties.

Algemeen bij deze paragraaf: hoe zit het met de normering voor grondwater? Zal er een harmonisatieslag plaatsvinden tussen de drempelwaarden KRW en de streefwaarden bodemsanering ter afleiding van voorkeurswaarden? En gaan de ernstig-risicowaarden worden gebaseerd op alleen het ernstig risico humaan volgens de nieuwe inzichten van het RIVM, zoals enkele jaren terug besproken in de projectgroep NoBoWa?

In hoeverre wordt bij een eventueel herziene normstelling rekening gehouden met de verschillen tussen de grondwaterlichamen, zoals deze in het kader van de KRW worden onderscheiden?

Voorgesteld wordt de leefomgevingswaarden te bepalen op basis van de nieuwste inzichten:

- de nieuwe voorstellen m.b.t. bodemtypecorrectie van het RIVM door te voeren;
- de voorkeurswaarden grond vast te stellen op het niveau van de bijgestelde achtergrond- en maximale waarden uit de Regeling bodemkwaliteit;
- de maximale waarden grond vast te stellen op het niveau van het Ernstig Risico humaan, zoals deze voortvloeien uit de actuele (of geplande) bodemfunctie;
- voor voorkeurswaarden grondwater te harmoniseren met de drempelwaarden Kaderrichtlijn Water en deze voor alle stoffen te bepalen, waarvoor ook leefomgevingswaarden grond zijn vastgesteld;
- alleen maximale waarden grondwater vast te stellen voor natuur- en waterwingebieden, waarbij het niet alleen gaat om wingebieden van drinkwaterbedrijven, maar ook die van bedrijven, die consumptiewater nodig hebben (bierbrouwers, frisdrank- en voedingsindustrie) en andere particuliere drinkwaterwinningen.

Hiermee wordt de beleidsruimte gerealiseerd, waaraan de gemeenten behoefte hebben. Buiten natuur en waterwingebieden is de mate van verspreiding bepalend voor de vraag in hoeverre risico's ontstaan voor "kwetsbare objecten", c.q. mensen.

De DCMR wil graag meedenken over de vast te stellen leefomgevingswaarden.

Paragraaf 2.3.1 Publieke of private verantwoordelijkheid

Blz. 22, 5° alinea

Hier is opgenomen dat de overheid maatregelen neemt bij risicolocaties indien een eigenaar dit verzuimt. Onduidelijk is aan welke wettelijke bepaling dit is gekoppeld. Tevens is onduidelijk welke overheid dan in actie moet komen, indien de gemeente hiermee wordt belast rijst de vraag hoe de financiering van die maatregelen is geregeld. Dit is niet uitgewerkt en er lijkt geen juridisch haakje voor in de wet aanwezig. Daarnaast rijst de vraag of een direct werkende saneringsplicht voor dergelijke gevallen, zoals de huidige Wbb die kent, hier niet beter inzetbaar is. En, als de gemeente deze kosten zou maken, hoe is het kostenverhaal dan geregeld?

Voor locaties, waar sprake is van gehalten boven de maximale waarde(n), is het wenselijk de saneringsplicht voor de eigenaar dan wel erfpachter uit de Wbb over te nemen. Voor particuliere bewoners-eigenaren is een subsidieregeling wenselijk; deze bestaat immers ook voor het bedrijfsleven.

Voor locaties, waar de eigenaar de sanering niet kan betalen, zou de overheid als vangnet moeten fungeren, analoog aan de huidige aanpak in het kader van de Wbb.

Daarnaast zou er de mogelijkheid moeten zijn tijdelijke beveiligingsmaatregelen af te dwingen of gebruiksaanwijzingen te geven, in afwachting van een toekomstige sanering.

Paragraaf 2.3.2 Uitwerking subsidiariteitsbeginsel: verdeling bestuurslagen

Blz. 25, 3^e alinea

Gemeenten krijgen een bepaalde mate van beleidsvrijheid op het gebied van normstelling en saneringsdoelstellingen. Het risico is aanwezig dat hierdoor een wirwar aan verschillende beleidsregels ontstaat waarmee een ongelijk speelveld voor burgers en bedrijven wordt gecreëerd.

De DCMR gaat zich inzetten voor het ontwikkelen van één beleids- en normenkader voor de Rijnmondregio, en zo mogelijk voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Blz. 25, voorlaatste en laatste alinea (grondwater)

Het is niet duidelijk of de gemeenten wel of niet de volledige beslisbevoegdheid over sanering van de bodem, inclusief de grondwatersanering. Het is niet wenselijk dat saneerders straks met twee bevoegde gezagen te maken krijgen: de gemeente voor de grondsanering en de provincie (of waterschap?) voor de grondwatersanering?

In de laatste twee alinea's van pag. 25 wordt enerzijds opgemerkt dat het beheer van de grondwaterkwaliteit een integraal onderdeel van het beheer van het watersysteem wordt. Vervolgens wordt ook opgemerkt dat de historische gegroeide taakverdeling van de het beleidsonderdeel grondwater niet fundamenteel wordt herzien. Dit lijkt met betrekking tot het grondwater, als onderdeel van de bodem, in tegenspraak met elkaar. Bij GGB kan de aanpak van het diepere grondwater niet los van de aanpak van de verontreinigingen in de bovengrond en het freatisch grondwater wordt gezien. Twee bevoegde gezagen wordt bij GGB dan ook als onwenselijk gezien.

Herverdeling van de bevoegd-gezag-rollen voor grondwaterbeheer is dringend noodzakelijk. Om te waarborgen dat taken zoveel mogelijk bij de gemeente komen te liggen, wordt het volgende voorgesteld:

- Het grondwaterstandsbeheer binnen het stedelijke gebied is de verantwoordelijkheid van de gemeente.
- Het grondwaterstandsbeheer in het landelijke gebied is de verantwoordelijkheid van het waterschap.
- Onttrekkingsvergunningen worden verleend door de gemeente, met uitzondering van de volgende gebieden: waterwingebieden, strategische reserveringsgebieden voor drinkwaterwinning, natuurgebieden (NATURA-2000). Voor deze gebieden blijft de provincie bevoegd gezag. De provincie blijft ook bevoegd gezag als een aangevraagde winning (potentieel) genoemde gebieden negatief beïnvloed.
- Sanering van grondwater is de bevoegdheid van de gemeente.
- Gebieden, waar gebiedsgericht grondwaterbeheer gaat worden ingevoerd, worden aangewezen en begrensd door de provincie in het landelijke gebied en door de gemeenten in het stedelijke gebied. Als gebied zowel stedelijk als landelijk gebied omvat, is de provincie eveneens bevoegd gezag.
- De provincie blijft bevoegd gezag voor de Kaderrichtlijn water en de Grondwaterrichtlijn.

In het gemeentelijke Omgevingsplan moet de begrenzing van het stedelijke gebied worden vastgelegd. Linten in het landelijke gebied behoren niet tot stedelijk gebied.

Bij de derde pijler onder de algemene doelstelling van het nieuwe bodembeleid is niet ingegaan op hoe wordt omgegaan met reeds IBC-gesaneerde locaties. Vallen deze als een soort van overgangsrecht onder de 'oude' Wbb?

Zoals al eerder aangegeven, zouden alle IBC-locaties onder het overgangsrecht moeten vallen, aangezien het locaties betreft, waarop een Wbb-beschikking van toepassing is.

Paragraaf 3.3.1.1 Specifieke zorgplicht bodem

Blz. 35, 2° t/m 4° alinea

Allereerst wijzen wij op wat ten aanzien van de zorgplicht is opgemerkt bij het Kopje Overgangsrecht. Daarnaast wordt onder voorwaarden ruimte gecreëerd voor het bedrijfsleven om de aanpak van bodemverontreiniging die onder de specifieke zorgplicht valt in te passen binnen de ontwikkelingen en processen van een bedrijf. Het is natuurlijk goed om mee te denken met bedrijven en te kijken hoe de zorgplicht zo efficiënt mogelijk en kostentechnisch het beste kan worden ingevuld. Wij wijzen echter op het risico dat dit een afschuifconstructie is, waarbij uiteindelijk de aanpak van een bodemverontreiniging bij de gemeente (vangnet) terecht komt.

Voorgesteld wordt het huidige beleid m.b.t. de zorgplicht bodem (art. 13 Wbb) een-op-een over te nemen in de Omgevingswet, aangezien dit voldoende mogelijkheden biedt hiermee flexibel om te gaan. Per geval kunnen nu immers ook al afspraken gemaakt worden over de invulling ervan "naar redelijkheid", d.w.z. rekening houdend met bedrijfsprocessen, kosteneffectiviteit en milieurendement van maatregelen, en de aanwezigheid van een historische in een nieuwe verontreiniging. In de toelichting op de uitvoeringsregeling kunnen deze afwegingscriteria specifiek worden benoemd bij de invulling van de zorgplicht.

Verder wordt voorgesteld alle bodemverontreinigingen, ontstaan vanaf 1 januari 1987, te definiëren als nieuwe verontreinigingen (voor asbest 1 juli 1993).

Paragraaf 3.2 Ondersteunende instrumenten Omgevingswet voor bodembeleid

Blz. 31, 4° alinea

Onder de huidige Wbb is er een verbod op het heffen van leges. Continuering van het verbod voor bodem zou betekenen dat binnen één omgevingsvergunning zowel legesplichtige als niet-legesplichtige onderdelen bestaan. Dat is niet wenselijk. Het legesverbod wordt daarom opgeheven, dus de gemeenten kunnen leges heffen als er een melding of vergunningaanvraag van een initiatiefnemer binnenkomt. Is dat wenselijk, dan wel onvermijdbaar als de apparaatskosten Omgevingswet niet dekkend zijn? Ook hier bestaat het risico dat in de ene gemeente wel, en in de andere gemeente geen leges worden geheven. De wet zou moeten voorzien in een uniforme benadering van dit onderwerp en een uniforme wijze van het vaststellen van de hoogte van de leges.

Voorgesteld wordt dat het Rijk een legesregeling opstelt in het kader van de Omgevingswet, die de bevoegde gezagen (gemeenten, provincies, rijk) de mogelijkheid biedt de hoogte van de leges te laten afhangen van de soort aanvraag:

- een laag bedrag als het gaat om eenvoudige vergunningen met weinig aspecten en/of een kleine impact op de leefomgeving;
- een hoog bedrag voor complexe aanvragen, waarbij veel aspecten een rol spelen en/of de impact op de omgeving groot is.

Meldingen zouden in principe legesvrij moeten zijn; meldingen bodemsanering kunnen eventueel met een klein legesbedrag worden belast.

Paragraaf 3.3.2.1 Realiseren van bouwwerken met een verblijfsfunctie

Blz. 36 en 37: normenkader voor bouwen voor verblijf van mensen

Er komt een wettelijk normenkader met een MW, maximale waarde, waarboven altijd maatregelen noodzakelijk zijn om onaanvaardbare risico's voor de gezondheid te voorkomen en een VKW, voorkeurswaarde, waaronder alle gebruik mogelijk is. Zoals eerder aangegeven, is onduidelijk welke normen dit zijn, dan wel hoe deze worden afgeleid.

Gemeenten krijgen beleidsvrijheid om tussen deze waarden, in een Omgevingsplan, per gebied een grens te bepalen waarboven maatregelen noodzakelijk zijn. Gemeenten moeten hiervoor beleid ontwikkelen. Het is belangrijk dat de VNG hierop geattendeerd wordt.

De gemeente kan in een omgevingsplan vaststellen boven welke grens niet meer gebouwd mag worden. Dit kan strenger zijn dan nu onder de Wbb. Is dit de bedoeling? Daarnaast kan iedere gemeente afzonderlijke concentraties opnemen tot welk niveau gebouwd kan worden en ook nog per gebied. Is dit voor burgers en het bedrijfsleven voldoende duidelijk?

In het Besluit bodemkwaliteit is het ook mogelijk om gebiedspecifiek beleid te maken boven de interventiewaarde. Daarbij is de maximale waarde nog steeds afhankelijk van het gebruik, want dat is bepalend of er een risico is of niet. Als een bepaalde gemeente vastlegt dat in hun gebied een bepaald gebruik wordt uitgesloten c.q. wordt toegestaan onder bepaalde (sanerings)voorwaarden dan is dat de beleidsvrijheid.

In de toelichting op het Besluit kwaliteit leefomgeving moet specifiek aandacht worden besteed aan het punt van de invulling van de beleidsruimte door de gemeenten (en provincies). Als deze ruimte niet wordt ingevuld, gelden (dus) de generieke VKW's en MW's van het Besluit.

Blz. 37, laatste en voorlaatste alinea (aandachtsgebieden verplicht bodemonderzoek)
Iedere gemeente zal beleid moeten ontwikkelen m.b.t. de vraag waar bodemonderzoek altijd verplicht is bij herinrichting bouwen t.b.v. verblijf van mensen. Dit is een belangrijk aandachtspunt, waarbij zowel de bodemkwaliteitskaart als data over puntbronlocaties een belangrijke rol spelen. In hoeverre beschikken gemeenten over al deze gegevens? Er zijn gemeenten zonder vastgestelde bodemkwaliteitskaarten dan wel (sterk) verouderde bodemkwaliteitskaarten en de niet-Wbb-gemeenten hebben vaak weinig inzicht in potentiële puntbronnen binnen hun grondgebied. Zijn de HBB-bestanden van de provincie nog up-to-date?

Het is zaak in de toelichting op het Besluit activiteiten leefomgeving aan te geven dat het opstellen van een bodemkwaliteitskaart voor gemeenten verplicht is. Ook is het zaak dat de gemeenten beschikken over een geactualiseerd HBB-bestand van puntbronlocaties. In dit kader is een zorgvuldige overdracht van bodeminformatie door de provincies van groot belang.

Er dient een bepaling te worden opgenomen waarin duidelijk wordt welk deel van een perceel moet worden onderzocht in het kader van het oprichten van een bouwwerk, alleen het bouwvlak, of bij gebruik als wonen met tuin, ook de tuin?
Vanuit diffuse verontreiniging en blootstelling geredeneerd, is vooral de onbedekte verblijfsruimte – de tuin - van belang voor de gezondheid.

Het is zaak in de toelichting op het Besluit activiteiten leefomgeving aan te geven welke locatie-begrenzing moet worden aangehouden in het kader van het bodemonderzoek:

- bij aan/bijbouwen alleen het te bebouwen oppervlak;
- bij de realisatie van een woning, dan wel kantoor of woongebouw de gehele kavel, dus het bouwoppervlak en de plande tuin(en) of groenvoorzieningen, parkeerplaatsen en toegangswegen bij/rondom het gebouw;
- bij realisatie van een woonwijk of blok, het gehele plangebied, dus behalve de bouwkvelds ook de openbare ruimte, bedoeld voor de aanleg van wegen, parkeerterreinen en openbaar groen.

Deze beleidslijn sluit direct aan bij de nu gebruikelijke aanpak.

Blz. 38, risico reducerende maatregelen

Het Rijk stuurt hier duidelijk aan op functiegerichte saneringsnormen. Het hanteren van een generieke interventiewaarde ligt dus niet voor de hand in het kader van de Omgevingswet.

Zie het eerdere voorstel bij paragraaf 2.2.3 over de normeringsystematiek en de hieruit volgende beleidsruimte voor de gemeenten:

- In het kader van de Omgevingswet is het vaststellen van de huidige interventiewaarde als

leefomgevingswaarde niet aan de orde.

- Wel wordt voorgesteld in de toelichting op het Besluit activiteiten leefomgeving een tabel met de Ernstig Risicowaarden ecologie op te nemen als hulpmiddel voor de gemeenten voor het opstellen van eigen beleid.

Paragraaf 3.3.2.2 Grondwerk anders dan bouwwerken met verblijfsfunctie

Blz. 39, 1° alinea

De tekst vermeldt uitvoeringsregels voor afvoer van grond, maar niet voor aanvoer om een de bodem geschikt te maken voor een bepaalde functie, bv. herinrichting openbare ruimte of moestuinen. Hier moet minimaal geregeld worden wat de leeflaagdikte moet zijn. (kwaliteit van de leeflaag valt onder 3.3.2.3 Toepassen van grond en bagger). Het is wenselijk om ook hier het in stand houden van de leeflaag als nazorg, of voorwaarde voor gebruik te registreren.

Er moeten instructieregels worden ontwikkeld voor locaties, die niet voldoen aan de maximale waarde(n), gezien de geplande functie zoals deze uit de herinrichting voortvloeit. Dit om te voorkomen dat nieuwe bodemfuncties worden toegestaan, waarbij sprake is van onaanvaardbare risico's (voor de mens (en/of het ecosysteem)).

Paragraaf 3.2.3.3 Toepassen van grond of bagger

Blz. 39

Hier staat dat de regels uit het Besluit bodemkwaliteit grotendeels worden opgenomen in de uitvoeringsregeling onder de Omgevingswet, met enkele verbeterpunten die in de evaluatie van 2011 zijn genoemd. De termen "grotendeels" en "enkele" roepen de nodige vragen op over wat nu wel dan wel niet wordt overgenomen.

Is het juist dat met inbouw van het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit in de Omgevingswet toepassing van IBC-bouwstoffen niet meer mogelijk wordt?

Gaan de nazorgverplichtingen, zoals die gelden voor toepassingen van IBC-bouwstoffen, verankerd worden in het overgangsrecht, en zo ja, hoe?

Paragraaf 3.3.2.4 Wateractiviteiten

Blz. 39, voorlaatste alinea

Welke regels gaat men stellen bij wateractiviteiten vanwege de sanering van historische bodemverontreiniging en wie wordt dan bevoegd gezag? Hierover is helderheid gewenst. Het voornemen bestaat om in de uitvoeringsregelgeving regels te stellen over wateractiviteiten die een historische grondwaterverontreiniging kunnen beïnvloeden. Bij wateractiviteiten kan, net als bij het bouwen van bouwwerken met een verblijfsfunctie en bij grondwerk, onderzoek naar de bodemkwaliteit aan de orde zijn. Het is niet duidelijk wat nu precies in de uitvoeringsregeling komt en ook niet wanneer een vergunningplicht aan de orde is.

In ieder geval zouden de volgende aandachtspunten moeten worden geregeld:

- Bij onttrekkingen van grondwater moet worden getoetst of dit niet leidt tot verplaatsing van grondwaterpluimen, afkomstig van historische bodemverontreiniging.
- Tevens moet worden getoetst of er geen onaanvaardbare grondwaterstandsverlagingen optreden in de omgeving, met bijvoorbeeld als gevolg: het droogstaan van houten funderingspalen, teveel verlaging van de grondwaterstand in natte natuurgebieden.
- Er moet de mogelijkheid bestaan om de initiatiefnemer/aanvrager te verplichten bodemonderzoek te doen.
- Zoals eerder aangegeven is het wenselijk dat de gemeenten hiervoor het bevoegde gezag worden, tenzij het gaat om (potentiële) waterwin- of natuurgebieden. Zij beschikken immers over alle relevante informatie.

Paragraaf 3.3.3 Maatregelen bij een toevalsvondst

Blz. 39 onderaan en blz. 40

Er staat nergens concreet omschreven wat een toevalsvondst is. Gaat het om bodemverontreiniging die je op basis van alle beschikbare kennis over de bodemkwaliteit niet zou verwachten? Het is immers niet uitgesloten dat er nog situaties voorkomen waar sprake blijkt te zijn van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid. In de 2^e alinea, laatste zin, wordt het woord soms gebruikt. Betekent dit dat het ook kan gaan om (nieuwe) bodemverontreinigingen zonder onaanvaardbare risico's?

Een heldere definitie van het begrip "toevalsvondst" is dringend gewenst. Tevens moet hierbij aangegeven worden hoe dit is afgebakend van het begrip "nieuwe bodemverontreiniging" al dan niet als gevolg van een "ongewoon voorval".

Paragraaf 3.4 Voormalige stortplaatsen

Blz. 40 en blz. 41 bovenaan

Het beheer van stortplaatsen gaat over naar de Omgevingswet. De gemeente kan bij herontwikkeling hierover iets opnemen in omgevingsplan of visie. Bij onaanvaardbare risico's kunnen de instrumenten van dit wetsvoorstel worden gebruikt. Er wordt nog bezien of er nog aanvullende regels in de uitvoeringsregelgeving komen. Dit blijft vooralsnog onduidelijk.

Ten aanzien van voormalige stortplaatsen wordt opgemerkt dat veelal hiervoor beschikkingen betreffende ernst en spoed zijn genomen. Hierna wordt opgemerkt dat het instrumentarium van de Wet bodembescherming evenwel niet meer beschikbaar is.

Zoals eerder aangegeven zouden alle stortplaatsen, vallend onder het nazorgregiem van NAVOS of de Wbb, in het overgangsrecht moeten worden ondergebracht, zodat de nazorgverplichtingen blijven bestaan en hierop kan worden gehandhaafd.

Paragraaf 4 Verhouding tot bestaande en voorgenomen regelgeving en beleid

Bij het bespreken van de verhouding tussen bestaande en voorgenomen regelgeving en beleid is niet altijd (even) duidelijk aangegeven of betreffende bestaande regelgeving in de Omgevingswet wordt opgenomen.

Verduidelijking is gewenst/noodzakelijk m.b.t. de vraag wat wel/niet in de Omgevingswet gaat worden opgenomen.

Paragraaf 4.4 Verhouding tot privaatrecht

Blz. 51 en 52, overeenkomsten (afkoop)

Hier wordt opgemerkt dat de saneringsplicht verdwijnt en dat daarmee ook de behoefte ontbreekt voor het sluiten van afkoopovereenkomsten in het kader van gebiedsgericht grondwaterbeheer. Wij vragen ons af wat dan nog de prikkel is voor bedrijven om mee te doen aan gebiedsgericht grondwaterbeheer. Dit mede in het licht van de opmerkingen onder 4.4 waarin het grondwater wordt aangemerkt als een res nullius, een zaak die aan niemand toebehoort, maar wel kan worden toegeëigend. Wij merken op dat met name in het Rotterdamse Havengebied de vervuilingproblematiek de enige push-factor voor gebiedsgericht grondwater is. Die lijkt nu geheel te verdwijnen. Dit wordt onwenselijk geacht.

In het kader van de Bodemconvenanten, die het Rijk met de andere overheden en het bedrijfsleven heeft afgesloten, zou de onderzoeks- en saneringsplicht voor eigenaren en/of erfpachters van vervuilde bedrijfsterreinen blijven bestaan. Het Rijk zou, conform de gemaakte afspraken dit helder moeten regelen in het kader van de Omgevingswet. Tevens moet gebiedsgericht grondwaterbeheer een duidelijk beleidskader krijgen in de uitvoeringsregelgeving.

Paragraaf 6 Effecten van de regelgeving

Blz. 57, laatste alinea

Het is nog maar de vraag of de digitalisering zal leiden tot lagere kosten voor de uitvoerende overheden. Het beheer en het op toegankelijke wijze ter beschikking stellen van de informatie kosten geld. Of moeten de gemeenten een verminderde bijdrage voor apparaatskosten compenseren met heffing van leges?

Het is niet zinvol vooruit te lopen op financiële gevolgen, die nog niet goed kunnen worden ingeschat.

De initiële kosten zullen wel aanzienlijk hoger zijn dan de reguliere apparaatskosten, maar hierover zijn tussen de betrokken overheden al goede afspraken gemaakt.

4. Artikelsgewijs

Hoofdstuk 1 Wijzigingen in de Omgevingswet

Blz. 59, voorlaatste alinea

Het is niet zo dat er in het stedelijke gebied vaker sprake is van grondwaterverontreiniging, die noopt tot gebiedsgericht grondwaterbeheer. Dit is zeker in de klei-veengebieden van West-Nederland veelal niet het geval. Gebiedsgericht grondwaterbeheer in het stedelijke gebied wordt hier veelal urgent vanwege grondwater overlast of onderlast, met teveel vocht in huis of rottende paalfunderingen als gevolg. Geschat wordt dat in meer dan 75% van de oud-stedelijke gebieden van Rijnmond dit gaat spelen op langere termijn, ook in relatief jonge naoorlogse wijken.

In het Rotterdamse havengebied is gebiedsgericht grondwaterbeheer noodzakelijk vanwege grondwaterverontreiniging.

Blz. 61, 2° en 3° alinea

Als een gedoogplicht wordt opgelegd, moet er ook in een schaderegeling worden voorzien. Gaat dit in het kader van de Omgevingswet, c.q. deze aanvullingswet worden geregeld?

Tenslotte:

De DCMR wil graag betrokken worden bij de verdere uitwerking van de uitvoeringsregelgeving bodem.